

Відділ регуляторних механізмів клітини

Завідувач відділу — член-кореспондент НАН України,
академік АМН України, професор В. А. Кордюм
E. mail:kordium@imbg.org.ua

Відділ регуляторних механізмів клітини — на сьогодні єдиний серед тих, хто залишився з числа зібраних з різних установ або створених de novo як те початкове об'єднання, що формально було названо Сектором, а фактично вже тоді функціонувало як Інститут молекулярної біології і генетики. З того часу і дотепер у відділі працюють лише чотири співробітники з «вихідного» штату, та й з тих, хто приходив пізніше, більшість не затримувалася — хто поїхав зміцнювати науку в США, хто взявся укріплювати наукові позиції інших НДІ та фірм в Україні.

Незважаючи на це, за час існування у відділі досягнуто визначних наукових результатів, зокрема, створено новий напрямок у космічній біології — вивчення впливу чинників польоту на організми, що розвиваються. У другій половині 60-х років об'єктами досліджень космічної біології були організми у стані спокою і ідею переходу до таких, що розвиваються, зустріли відверто вороже. Це зараз «все очевидно».

Потім розпочався догенно-інженерний період, коли темою відділу було «вивчення біологічних ефектів екзогенних нуклеїнових кислот». У той час і було проведено перші успішні дослідження з трансформації рослин. Перші в сенсі того, що їхні результати вперше в світі вдалося строго довести генетичним аналізом.

Далі настала черга етапу генних технологій. І АН СРСР за підписом академіка О. О. Баєва видала безпрецедентну в СРСР довідку про те, що наш Інститут молекулярної біології і генетики завдячуючи роботам відділу визнано головним у СРСР з досліджень у галузі генної терапії. Це

стало наслідком тривалої боротьби за висунуту відділом ідею генної терапії масових патологій. Сама думка про можливість лікування масових патологій генними технологіями була прийнята спочатку як ересь, потім — як «новий напрямок», а в останні роки — як «цілком очевидне».

Те, що відбувається у відділі в даній області сьогодні, можна назвати проведенням доклінічної стадії випробувань генної терапії атеросклерозу і цукрового діабету.

Крім генної терапії, у відділі створено ще один новий напрямок: одержання за допомогою генної технології лікарських препаратів на основі принципів фагозалежного суперсинтезу. Тоді це теж належало до розряду «необгрунтованих фантазій». Тепер вони, ці «необгрунтовані фантазії», матеріалізовані у виробництво, головний продукт якого — інтерферон $\alpha 2b$ — потрапив до аптек, і на черзі — нові препарати.

А сформульована у відділі 20 років тому ідея стосовно створення нових азотфіксаторів для сільського господарства на основі бактерій, які розвиваються в рослинах і не фіксують азот, уже реалізована в препарат, працює на полях України і знаходиться на вістрі наукових досліджень у світі.

Зараз відділ доопрацьовує до виходу в практику те, що вже зроблено, але ще не реалізовано, і входить у новий виток наукових звершень — переходить від генних технологій (з їхнім, звісно ж, використанням) — до технологій на рівні клітин, тканин, а там, все може бути, і на рівні організму.